17.09.2025

Mal for massehåndteringsplaner

Anne Stensland
Fylkesgeolog
Rogaland fylkeskommune

Rogaland fylkeskommune

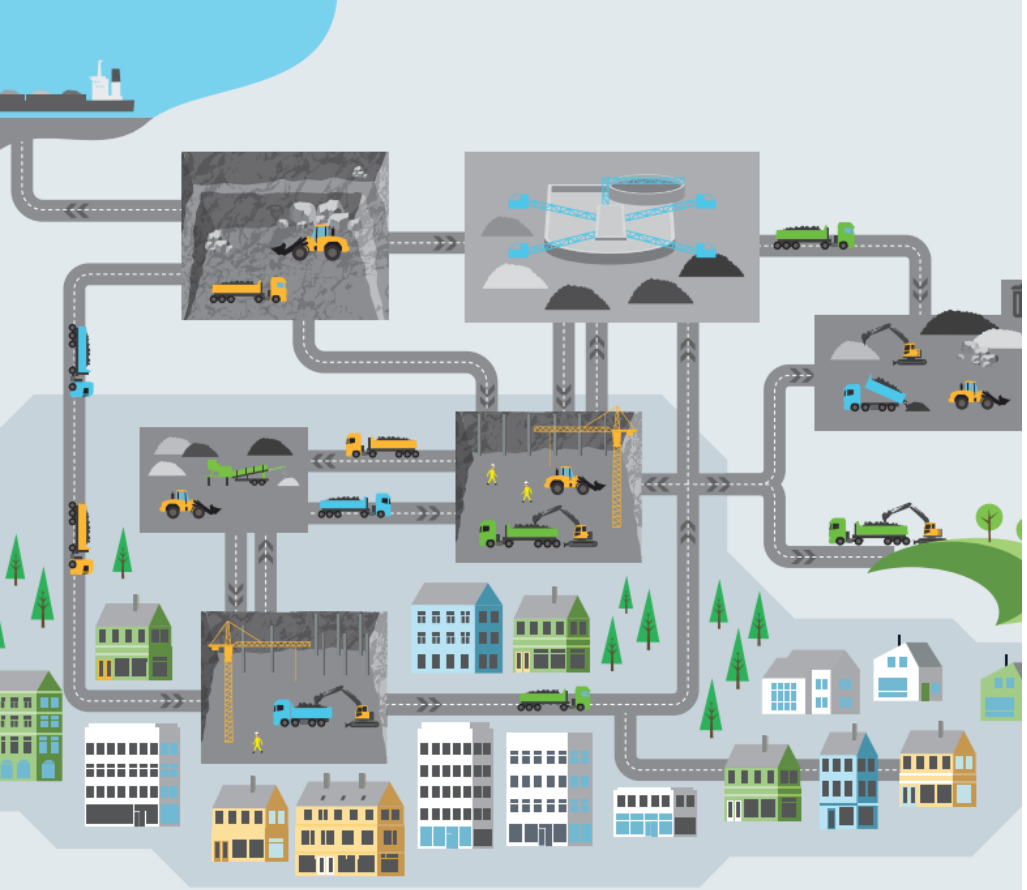

Regionalplan for massehåndtering på Jæren 2018 - 2040

Vedtatt i Fylkestinget 13. desember 2017

Rogaland fylkeskommune, desember 2017

ROGALAND FYLKESKOMMUNE

Massedisponeringsplan for rene masser

3.1 For alle bygg, anlegg- og samferdsel-, og infrastrukturtiltak som genererer over 1000 m³ masse (uam) skal grunnforhold og disponering av masse inngå som del av planbeskrivelsen. For prosjekter som genererer over 10 000 m³ (uam) skal det som del av reguleringsplanen foreligge en massedisponeringsplan. Massedisponeringsplanen utformes i tråd med ressurspyramidens prinsipper om å prioritere reduksjon, gjenbruk og materialgjenvinning.

3.2 Krav til massedisponeringsplan for prosjekter over 10 000 m³ legges inn som bestemmelse til kommuneplanens arealdel.

Hva	Hvorfor	Hvem / når
Administrativ og faglig oppfølging		
Fylkesgeolog	- Utvikle og følge opp planer for nye og resirkulerte byggeråstoff. Bindeledd mellom bransje, forvaltning og FoU-miljøer.	- H: Rogfk - K: Budsjettåret 2018
Utarbeide mal for massedisponeringsplan inkl. mulighetskatalog for gjenbruk	- Sette minimumskrav for punkt som må avklares ved regulering av utbyggingsområder og infrastruktur. Veiledning med oversikt over juridiske virkemidler, nasjonale og regionale mål. Eksempler på god gjennomføring.	- H: Fylkeskommunen - S: Fylkesmann, - Mattilsyn, Jernbaneverket, Vegvesen, NVE. Fagmiljø fra Fornebu-utbygging og fra prosjekter i Stockholm. - K: Oppstart 2018

Rogaland fylkeskommune

Og kommunene har levert!

Sandnes

For alle reguleringsplaner skal massene i planområdet og disponering av disse beskrives i planbeskrivelsen. Matjord skal beskrives separat. For reguleringsplaner som genererer over 10 000 m^3 masse skal det som del av reguleringsplanen utarbeides massedisponeringsplan.

Dokumentasjonskrav ved byggesaker: For tiltak som genererer mer enn 10 000 m^3 masse skal det utarbeides massedisponeringsplan, dersom denne ikke foreligger allerede.

Stavanger

For prosjekter som genererer over 10 000 m^3, skal det som del av reguleringsplanen foreligge en massedisponeringsplan. Det skal i tillegg søkes om godkjenning etter annet relevant lovverk, som jordlov, lov om forurensing og avfall, minerallov jf. pbl. § 11-9 nr. 8. m.m.

Sola

Krav om massedisponeringsplan

For planer og prosjekter som genererer over 1000 m^3 utførte anbrakte masser (uam) skal det som del av reguleringsplanen foreligge en massedisponeringsplan. Massedisponeringsplanen utformes i tråd med ressurspyramidens prinsipper om å prioritere reduksjon, gjenbruk og materialgjenvinning.

Randaberg

For alle tiltak som genererer over 1.000 m^3 masse skal massene i planområdet og disponering av disse beskrives i planbeskrivelsen. Matjord skal beskrives separat. For prosjekter som genererer over 10.000 m^3 skal det som del av reguleringsplanen foreligge en massedisponeringsplan. Massedisponeringsplanen utformes i tråd med prinsippene i *Regionalplan for massehåndtering på Jæren 2018-2040*. Fare for spredning av fremmede arter og plantesykdommer skal avklares.

Time

For alle bygge-, anleggs-, samferdsels- og infrastrukturtiltak som genererer over 1000 m^3 uam (utførte anbrakte massar) skal grunnforhold og disponering av masse inngå som del av planbeskrivinga.

For prosjekt som genererer over 10 000 m^3 (uam) skal det før det vert gjeve rammeløyve for tiltak ligga føre ein godkjent massedisponeringsplan. Massedisponeringsplanen skal vurderast og godkjennast etter relevant lovverk, som for eksempel jordlova, lov om forureining m. fl.

Klepp

For all massehandtering skal ressurspyramiden sine prinsipp om å prioritere reduksjon, gjenbruk og gjenvinning følgjast, jf. Regionalplan for massehåndtering på Jæren. Deponering skal bare nyttast for massar utan gjenbruks- eller gjenvinningspotensiale.

Det er krav til massedisponeringsplan for prosjekt over 10 000 m^3.

Hå

For prosjekt som genererer over 10 000 m3 skal det som del av reguleringsplanen føreligga ein massedisponeringsplan. Denne skal utformast i tråd med prinsippa i «Regionalplan for massehåndtering på Jæren 2018 – 2040».

Gjesdal

Regionalplan for massehåndtering på Jæren 2018-2040 skal være retningsgivende i forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplan eller dispensasjoner som gjelder håndtering av overskuddsmasse og masseuttak.

Kommunen vurderer i hvert tilfelle hvordan et ønske om massefylling skal behandles.

Rogaland fylkeskommune

Behov for et større prosjekt – klimasats!

- Gi innsikt i dagens praksis rundt bruk av massehåndteringsplaner fra planfase til utførelse
- Få en forståelse av de underliggende utfordringene knyttet til praksis
- Utforske mulighetene for å realitetsorientere kravene for å få en bedre praksis

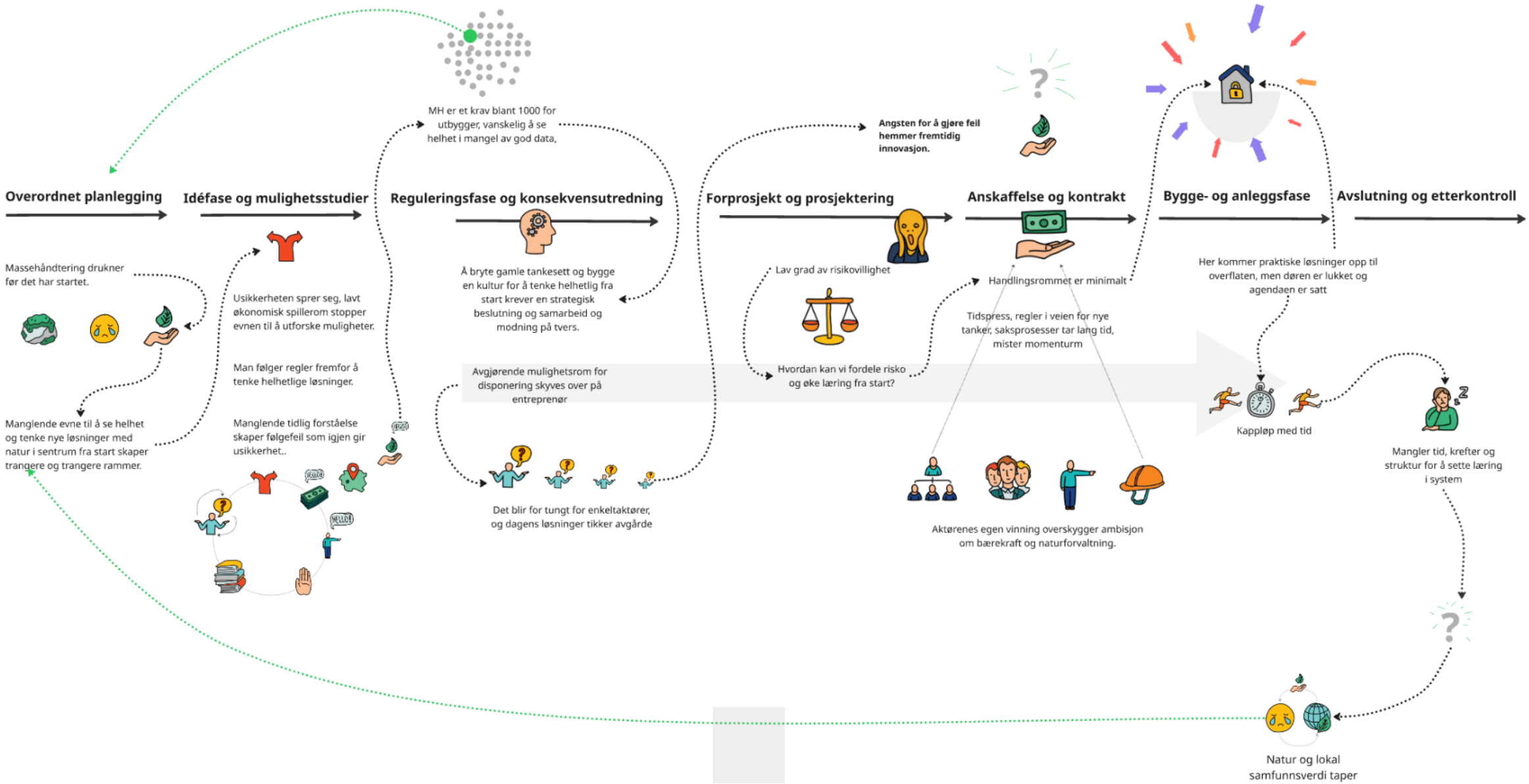
Overordnet planlegging
Idéfase og mulighetsstudier
Reguleringsfase og konsekvensutredning
Forprosjekt og prosjektering
Anskaffelse og kontrakt
Bygge- og anleggsfase
Avslutning og etterkontroll
MH er et krav blant 1000 for utbygger, vanskelig å se helhet i mangel av god data,
Angsten for å gjøre feil hemmer fremtidig innovasjon.
Massehåndtering drukner før det har startet.
Usikkerheten sprer seg, lavt økonomisk spillerom stopper evnen til å utforske muligheter.
Man følger regler fremfor å tenke helhetlige løsninger.
Manglende tidlig forståelse skaper følgefeil som igjen gir usikkerhet..
Manglende evne til å se helhet og tenke nye løsninger med natur i sentrum fra start skaper trangere og trangere rammer.
Å bryte gamle tankesett og bygge en kultur for å tenke helhetlig fra start krever en strategisk beslutning og samarbeid og modning på tvers.
Avgjørende mulighetsrom for disponering skyves over på entreprenør
Det blir for tungt for enkeltaktører, og dagens løsninger tikker avgårde
Lav grad av risikovillighet
Hvordan kan vi fordele risko og øke læring fra start?
Handlingsrommet er minimalt
Tidspress, regler i veien for nye tanker, saksprosesser tar lang tid, mister momenturm
Aktørenes egen vinning overskygger ambisjon om bærekraft og naturforvaltning.
Her kommer praktiske løsninger opp til overflaten, men døren er lukket og agendaen er satt
Kappløp med tid
Mangler tid, krefter og struktur for å sette læring i system
Natur og lokal samfunnsverdi taper

Overordnet planlegging

- Vi har en solid struktur i alle kommunene men…
  - Kommunegrenser blir barrierer for massestrømmer
  - Behov for mer likhet på tvers av kommune/regionsgrenser
  - Manglende helhetstenkning

Idefase og mulighetsstudier

- Prosjektene prøver å oppnå intern massebalanse men..
  - Grunnforhold er lite premissgivende
  - Massebalanse er ikke nødvendigvis bærekraftig
  - Savner tidlig samarbeid og involvering på tvers av roller

Reguleringsplan og KU

- Vi får inn masse massehåndteringsplaner- mye god kunnskap der ute, men..
  - Planene er for akademiske og lite konkrete
  - For lite kunnskap om grunnforhold
  - Mangler utførelseskompetanse
  - Rigide bestemmelser reduserer mulighetsrom i senere faser

Forprosjekt - prosjektering

- Grunnundersøkelser utføres, løsninger og entreprisetype blir valgt
  - Tidspress
  - Veiledere og normer utfordres sjelden
  - Sjelden krav til at massehåndteringsplan fra regulering følges opp

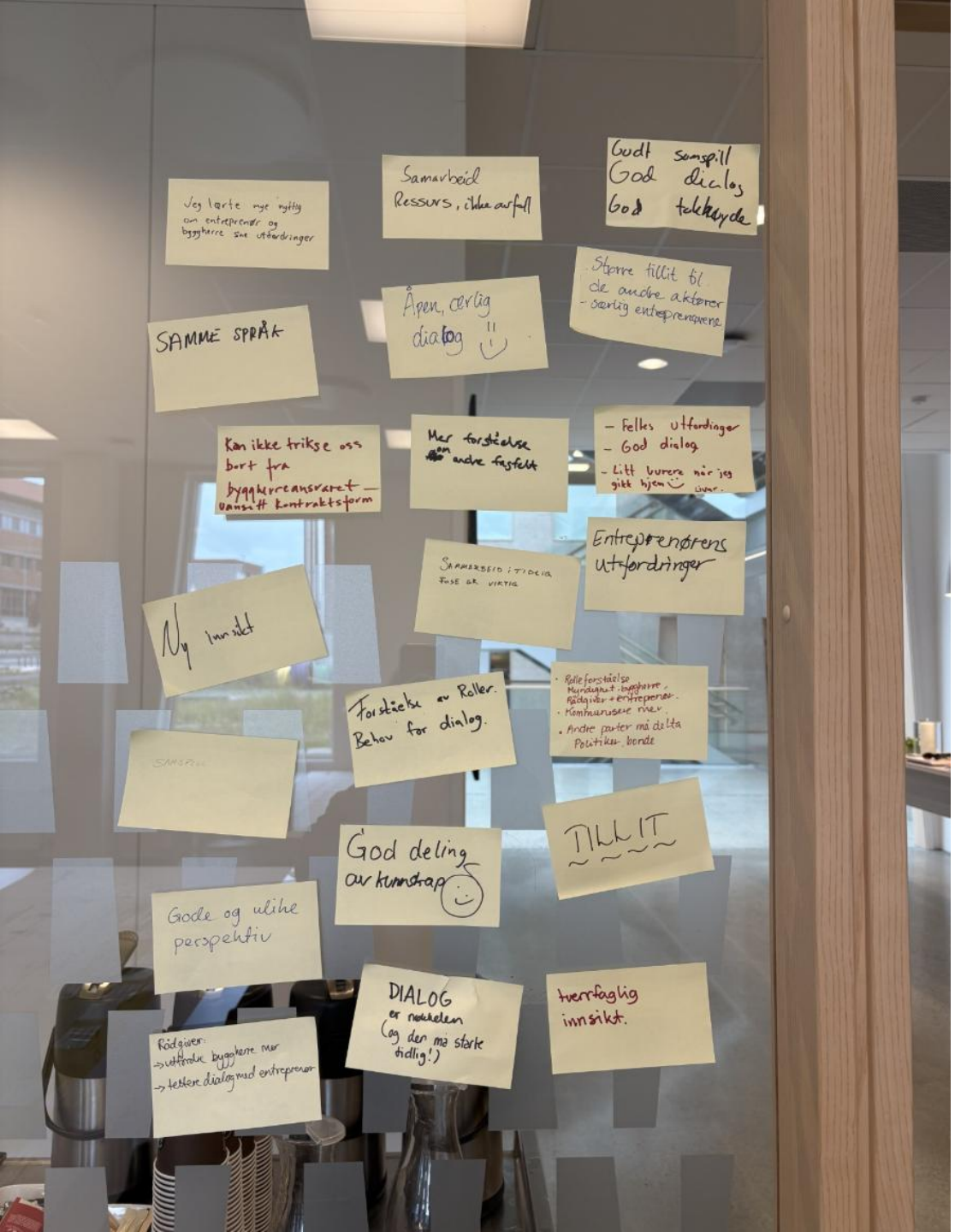

Anskaffelse og kontrakt

- Massehåndtering blir stilt som tildelingskriterie i offentlige anskaffelser, men..
  - Fokus på kvalitetskrav frem for funksjonskrav
  - KOFA- angst: forsiktige med dialogbaserte anskaffelser, eller andre forhold hvor en kan bli beskyldt for å gi urettferdige konkurranseforhold.

Bygge- og anleggsfase

- Entreprenører sitter med mye praktisk kompetanse! Men..
  - Manglende areal til mellomlagring
  - Rigide rammer fra planfase og prosjektering og kontrakt
  - Lang saksbehandlingstid dersom nye ideer kommer frem på dette stadiet
  - Konsulenter ikke involvert under utførelse – får ikke praktisk erfaring som kan overføres til planfasen

Den grønne tråden

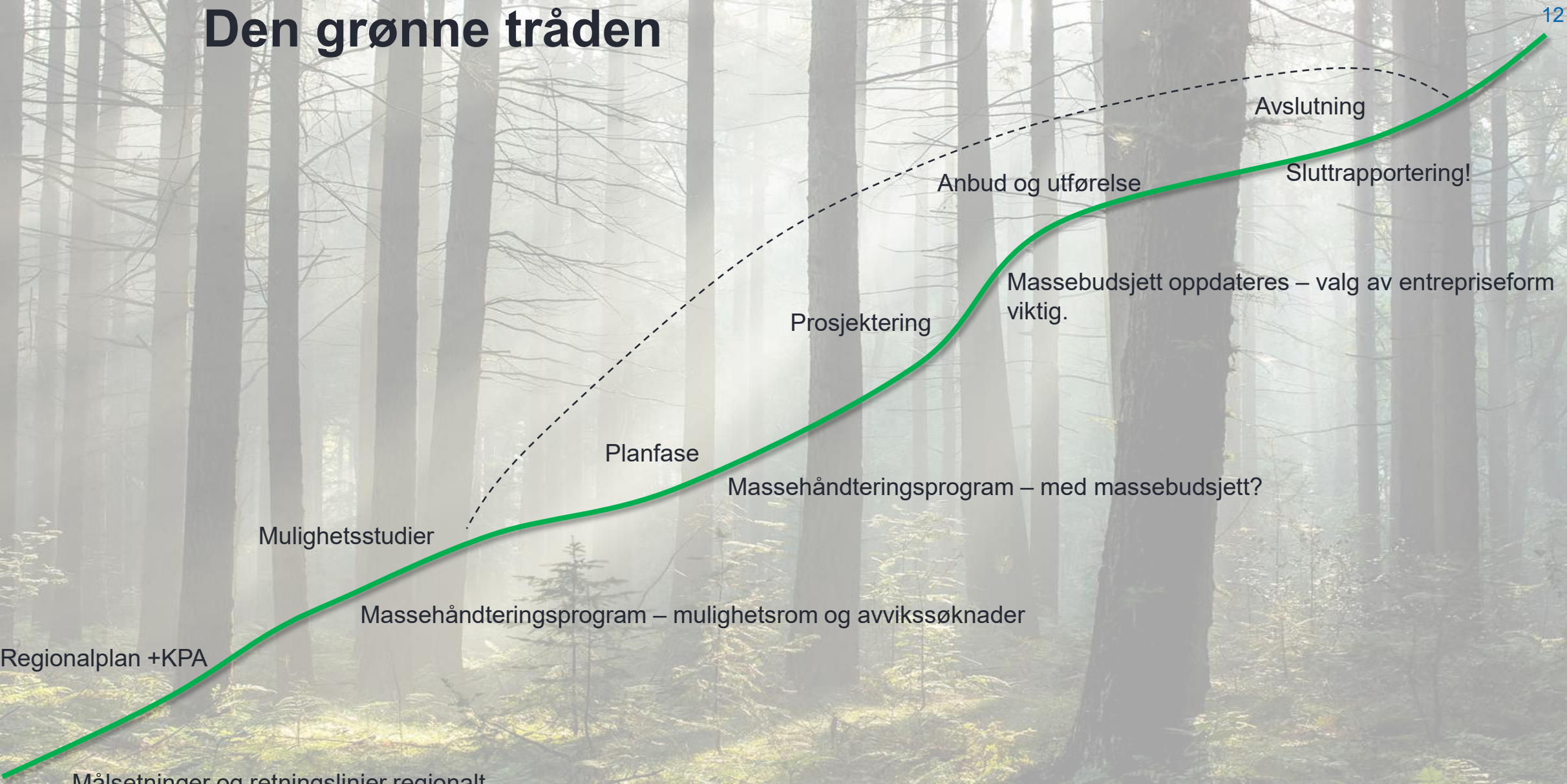

Målsetninger og retningslinjer regionalt,
Arealer til mellomlagring og håndtering kommunalt

Rogaland fylkeskommune

Massehåndteringsprogram vs. massebudsjett

1 Innledning
- 1.1 Bakgrunn
- 1.2 Prosjektet
- 1.3 Massehåndteringsprogram på reguleringsplannivå
- 1.4 Hjemmel for massehåndtering i Time kommune
- 1.5 Hjemmel for massehåndtering i Klepp kommune
- 1.6 Generelle prinsipper og metode for utarbeidelse av massehåndteringsprogram
- 1.7 Grunnlagsdokumenter

2 Håndteringsstrategier
- 2.1 Innledning
- 2.2 Forventede mengder
- 2.3 Reduksjon av overskuddsmasser innenfor planområdet
- 2.4 Gjenbruk av masser eksternt og materialgjenvinning
- 2.5 Utfylling og deponering

3 Beskrivelse av massetyper og forventede håndteringsmuligheter
- 3.1 Berggrunn
- *3.1.1 Generell beskrivelse*
- *3.1.2 Forventede håndteringsmuligheter*
- 3.2 Løsmasser
- *3.2.1 Generell beskrivelse*
- *3.2.2 Forventede håndteringsmuligheter*
- 3.3 Forurensede masser
- *3.3.1 Generell beskrivelse*
- *3.3.2 Forventede håndteringsmuligheter*
- 3.4 Matjord
- *3.4.1 Generell beskrivelse*
- *3.4.2 Forventede håndteringsmuligheter*

4 Miljø, naturmangfold og folkehelse (Samfunnssikkerhet)
- 4.1 Trafikksikkerhet og logistikk
- 4.2 Luftforurensning/ støv
- 4.3 Støy
- 4.4 Vannmiljø
- 4.5 Naturmangfold

5 Oppsummering om videre arbeid og anbefalinger
- 5.1 Bruk av arealer

UTKAST

Massebudsjett for rene masser

Malen gjelder for rene masser - ved påvist forurensing gjelder forurensingsforskriften kapittel 2, se lenke nedenfor

Prosjektinfo	
Plantype/-fase (velg i nedtrekksmeny)	Områdeplan
For kommunens egne prosjekter: Prosjektfase BP Byggeinstruks	Velg prosjektfase BP
For kommunens egne prosjekter: prosjektfase AP anlegg	Velg prosjektfase AP
Dato, navn for utfyller	
Navn og orgnummer for tiltakshaver	
Reguleringsplan, navn og plannummer	
Masser i tiltaksområdet	
Massetype	Matjord
Mulig begrensning for bruk	#VERDI!
Veiledning begrensning for bruk	#VERDI!
Tilgjengelig volum, fast (pm3)	
Behov tilført volum (ulm3)	
Mellomlagring av overskuddsmasser utenfor tiltaksområdet	
Massetype	matjord
Volum til mellomlager (ulm3)	#VERDI!
Lokalitet / ansvar mottak	
Gnr/bnr og kommune	
Sluttdisponering av overskuddsmasser	
Massetype	Velg massetype i nedtrekksmenyen
Volum pam3	
Type sluttdisponering (velg i nedtrekksmeny)	
Lokalitet / ansvar mottak	
Gnr/bnr og kommune	
Kommentarfelt	

Oppsummering

- Grunnforhold må være premissgivende – og ikke en ettertanke
- Massehåndteringsprogram allerede før regulering – tidlige undersøkelser av grunn, og potensiale for gjenbruk
- Massebudsjett – skal være et nyttig og førende dokument - ikke en øvelse i akademisk skriving
- For rigide føringer kveler bærekraftige løsninger på senere tidspunkt
- Praktisk kunnskap – må frem tidligere!

Takk for oppmerksomheten!

Rogaland fylkeskommune